

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarife
şi învaliză.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Spionajul în sate.

(v. mol). De vre-o doi-trei ani procurorii ungureşti ne-au mai slăbit cu procesele de pressă.

Unii mai creduli — atât dela noi cât şi din România — au văzut în faptul acesta un semn al îndreptării spre mai bine a sorţii noastre.

Ar fi de prisos să căutăm pricina acestei deosebite bunăvoinţe a procurorilor.

Unii zic, că i-ar fi îndemnat la aceasta o intervenţie mai înaltă în direcţia respectării unui minim de libertate a presei şi pe seama naţionalităţilor.

Nu e lipsită de temei nici afirmaţia, că cei dela cârmă s'au luat de-o groază de bobărnacii ce li-se aplicau din străinătate, ca ecou la dreptele noastre apeluri şi plângeri îndreptate către opinia publică a Europei, şi au început să inaugureze o politică mai conciliantă faţă de presa noastră.

Pe cât ne bucurăm de oparte, că şi gazetarii şi publicişti noştri nu mai sunt siliţi să producă un adevărat jongleurism de stil, pentru ca să evite conflictul cu tribunalele de pressă, pe atât trebuie să ne întristeze faptul, că întoarcerea spre mai bine într-o anumită direcţie nu înseamnă în acelaşi timp şi începutul unei înţelegeri şi tratări mai superioare a întregii chestiuni de naţionalitate din Ungaria.

Durere, ne stau la îndemână semne şi dovezi nenumărate că „lupul nu şi-a schimbat năravul, ci numai părul“.

Infimţarea atât de volnică a episcopiei gr. cat. maghiare, anunţarea apropiatei înfiinţări a unei episcopii gr. or. maghiare, sunt lucruri cunoscute de obşte şi de ajuns ca să taie iluziile celui mai naiv dintre ai noştri.

Sunt însă unele aparenţe, că- rora nu li se dă atenţia cuvenită în pressă, dar cari ne-ar putea servi cu triste documente asupra unei direcţii noi mai puţin sgo- moloasă, dar cu atât mai rodnică a politicii de opresiune, îndreptată contra noastră.

În locul persecuţiilor nebune, dar neresuite în privirea presei s-a inaugurat de-o vreme încoace un sistem detestabil de spionaj şi de urmărire a celor mai nevinovate manifestări de viaţă naţională prin satele locuite de Români.

Notarii, învătătorii şcoalelor de stat şi în special jandarmii, se vede, că nu au alt lucru decât să asculte pe la uşi şi pe la ferestre, şi să denunţe fără scrupule pe preoţi şi învăţătorii, cari nu li se închină necondiţionat, ci cearcă să lumineze poporul şi să-l apere împotriva multelor abuzuri ale acestor despoţi ai satelor noastre.

Ca să se vadă până unde merge îndrăsneala şi lipsa de consideraţie a acestor oameni pătimişi, voi cita un singur caz mai mar- cant întâmplat în ţinutul nostru.

Un tinăr şi zelos preot auzind că pe Dumineca următoare au fost anunţate din partea despărţământului „Asociaţiunii“ nişte prelegeri pentru comuna sa, s'a folosit de prilejul unei adunări bisericeşti-şco- lare, ţinută în şcoală şi a explicat credincioşilor săi scopul şi chima- ra frumoasă a „Asociaţiunii“.

Pe când vorbea încă se ivesc îndată pe la ferestre împănăţii, peste o oară, două numai se

pomeneste ridicat din locuinţă de doi jandarmi şi dus la primăria sa- tului ca un criminalist ordinar. Dar culmea scandalului numai acum urmează. Obosit de drumul greu prin tină până în glesne, tinărul preot se pune să seacă pe un mo- ment, până se va începe interog- atorul.

Când colo notarăşul — un gă- găuţ brutal — se răsteşte ca un sălbatic către preot cu vorbele:
— Nu pot suferi să şezi ina- intea mea!

În momentul următor jandar- mul a şi făcut un pas ameninţă- tor spre preot, semn că de nu se scula imediat îl străpungea.

Lucrul acesta revoltător îi se întâmplă unui om inteligent — u- nui preot. Cine nu vede inten- ţia diavolească de a-l intimidă şi de a-l lua voia să mai lucreze pen- tru popor!

Sau nu ni se urcă sângele în cap de indignare, când auzim spre pildă că la o petrecere românească de pe sate un jandarm are cute- zanţa să *întrerupă pe un preot* care tocmai ţine un toast — irre- levant că e agitatoric sau nu — şi îi declară cu un cinism revoltător *că îi detrage cuvântul*? Câte im- punsături de aceste nu vor trebui să îndure şi să înghită intelectualii şi poporul nostru dela sate? Sunt tot atâtea semne aceste, că siste- mul politic de opresiune de până acum a renunţat de sild sau de ruşine a mai urmări presa noastră, *pentru că să sugrume cu atât mai violent ori ce manifestare naţio- nală şi culturală prin sate, unde rezistenţa e mai mică.*

Datoria presei e însă să fie cu ochii în patru înfierând imediat ori ce act de volnicie.

Pe calea aceasta lumea va vedea, că nu s'a făcut nici-o im- bunătăţire în soarta noastră, iar intelectualii noştri dela sate lovii din partea micilor tirani, vor căpăta noi îndemnuri şi tărie de-a în- frunta ori ce încercare de intimi- dare şi abatere dela împlinirea da- torinţei de-a lumina, încuraja şi a- păra poporul dat îngrijirii lor

Retragerea ministrului de externe Berchtold este conside- rată de cercurile politice ruseşti ca un fapt împlinit. Ziarele din Petersburg sunt informate, că retragerea lui Ber- chold va urma cel târziu pe la sfâr- şitul anului curent.

Acelaşi ştire o confirmă şi ziarul „Berliner Börsencurier“ pe baza unor informaţii primite din cercuri compe- tente vieneze.

Politica viitoare a Româ- niei. Prinţul Carini publică în „Le Matin“ un articol, în care spune între altele:

„Situaţia politică a statelor balcanice s'a schimbat tot atât de radical ca şi cea geografică. România va avea în vedere şi pe viitor susceptibilitatea Austriei, dar se va degaja de balastul in- fluenţei austriece şi-şi va urma singură drumul.

În România va prevala in- fluenţa germană şi franceză. Pri- ma, din cauza regelui Carol şi ca recunoştinţă pentru serviciile aduse, a doua e inerentă senti- mentului de rasă al Românilor.“

Antorul vorbeşte apoi de sfârşirile ce fac bulgarii pentru a despărţi România de Serbia şi Gre- cia. Această misiune şi a luat-o probabil Radeff pentru timpul cât

va sta în Bucureşti. Se crede însă, că nu va putea face nimic, căci la rândul lor Serbia şi Grecia îşi dau şi ele silinţa să câştige sim- patia trainică a României.

Moştenitorul de tron în Ischl. Din Ischl se anunţă, că Francisc Ferdinand şi soţia sa sosesc mâine Duminecă acolo, la invita- rea specială a M. Sale. Părechea moştenitoare participă la prânzul de curte de Duminecă.

Moştenitorul de tron în Bosnia. Din Serarievo se anunţă că moştenitorul de tron Francisc Fer- dinand va merge în Septembrie e- acolo, din incidentul deschiderii mu- zeului provincial. Moştenitorul de tron rămâne trei zile în Serarievo. Vizita moştenitorului va avea caracter ofi- cios.

Adunarea generală a „Asociaţiunii“.

— CONVOCARE. —

În înţelesul §§-lor 23 şi 24 din statute, membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară ce se va ţine în Orăştie, în zilele de 14 şi 15 Septembrie n. 1913.

Programul adunării:
Duminecă, în 14 Sept. n. 1913, la orele 10 a. m.

I. Sedinţa I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscirierea delegaţilor prezenţi ai despărţământelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
a) examinarea raportului general;
b) censurarea socotelilor pe anul 1912 şi a proiectului de buget pe anul 1914;
5. Inscirierea membrilor noi;
6. candidarea prezidentului, vice- prezidentului şi a membrilor comite- tului central pe un nou period de trei ani.
7. Prezintarea eventualelor pro- puneri.*

II. Consfătuirea confidenţială (în- dată după sedinţa I) a directorilor şi delegaţilor din despărţăminte.

Luni în 15 Sept. n. la orele 9 a. m.

I Sedinţa a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pen- tru examinarea raportului general şi propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1912 şi a proiectului de buget pe 1914 şi pro- punerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru in- scrierea de membrii noi.
4. Alegerea prezidentului, vice- prezidentului şi membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Fixarea locului pentru aduna- rea generală viitoare.
6. Dispoziţii pentru verificarea pro- cesului verbal al adunării generale.
7. Închiderea adunării generale.

După prânz la orele 4.

II. Sedinţa festivă a secţiilor ştiin- ţifice-literare. Conferinţele domnilor Dr. Silviu Dragomir şi Dr. Ioan Radu.

Sibiul, din şedinţa comitetului cen- tral al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 16 August 1913.

A. Bărcănuş m. p.
president.

Oct. C. Tăşănuş m. p.
secretar.

*) Eventuale propuneri au să fie înain- tate, în scris, prezidiului Asociaţiunii (Sibiul, str. Şaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de aduna- rea generală.

Apropierea româno-turcă.

Interview cu fostul ministru ture Baţaria.

Bucureşti 22 Aug n.

D-l N. Baţaria, senator şi fost ministru al Turciei, se află, pre- cum ştiţi, de două săptămâni în România. Cu toate că distinsul bărbat de stat al Turciei, a decla- rat dela început, că venirea şi pe- trecerea sa în Ţară nu stă în le- gătură cu nici o misiune oficială politică, totuşi rezultă din intervie- vurile acordate ziarelor bucureştene, din convorbirile particulare avute cu bărbaţii de stat ai României şi din recenta sa audienţă la regele Carol, că d-l Baţaria foloseşte tim- pul, ce-l petrece în mijlocul nostru, pentru a lămurii cercurile noastre politice asupra situaţiei Turciei, căutând să pregătească terenul, dacă nu pentru o alianţă mai strân- să turco-română, totuşi pentru o apropiere în direcţiunea aceasta în vederea evenimentelor viitoare.

Oricât de mult şi des ar accen- tua d-l Baţaria, că n-a venit în vreo misiune deosebită la Bucu- reşti, este semnificativ, că în acelaşi timp şi alţi bărbaţi de stat ai Turciei au părăsit ţeara lor pentru a pleca în diferite centre europene cu acelaşi gând, ca să lămurească opinia publică şi să soliciteze spri- jinul binevoitor al factorilor com- petenţi în aceste zile de grea în- cercare pentru imperiul turcesc. Prin urmare nu greşim, dacă con- siderăm şi pe d-l Baţaria ca pe un comisar al guvernului otoman, având misiunea a deştepta intere- sul opiniei publice şi a factorilor competenţi ai României asupra si- tuaţiei actuale a Turciei.

De un mare interes în actua- lele împrejurări este următorul in- terview al d-lui Baţaria acordat astăzi directorului ziarului „Viito- rul“ asupra foloselor unei apro- pieri între România şi Turcia, interview care merită o deosebită considerare:

— Mă achiit cu atât mai bucuros de sarcina de a-mi spune părerea asu- pra unei apropieri româno-turcă, cu cât sunt de mai înainte convins, că ple- dez o cauză care e îmbrăţişată cu sim- patie de întreaga opinie publică din a- ceastă ţară. Iar dacă e vorba de dispo- ziţiunile, în această privinţă, ale bărba- ţilor politici otomani şi ale opiniei pu- blice din Turcia, ele sunt cum nu se poate mai favorabile unei astfel de a- apropieri. Toată lumea în Turcia se bu- cură de succesele României şi doreşte cu toată sinceritatea, ca ea să ajungă cât mai puternică şi înfloritoare, „căci de mult e obișnuită să vadă într'ansa o prietenă bine-voitoare.

Cu toate acestea, sunt unele ches- tiuni, cari dacă nu sunt bine lămurite, constituie o piedecă la apropierea de care e vorba şi crează în acelaşi timp idei şi credinţe, cari nu corespund realităţii.

— Mulţi bunăoară cred că Tur- cia, nu se poate regenera şi reorga- niza şi din aceasta trag concluzia, că n'ar fi tocmai lucru cuminte să legi prietenia cu o ţară osîndită la moarte şi piere.

!ată o părere pe cât de superfi- cială pe atâtea de neexactă. Turcia e departe de a fi bolnavă în gradul în care s'au pronunţat medicii interesaţi să o vadă dându-şi sufletul. Din răz- boiului ce l-a susţinut cu statele balca- nice nu se poate deduce, că e o ţară ce şi-a pierdut ori-ce putere şi, prin urmare, ori-ce drept la viaţă. Vedem în Europa popoare, cari altă-dată în- vinse şi zdrobite, sunt astăzi pline de forţă şi de viaţă. Dacă armata otoma- nă ar fi fost mai bine comandată şi dacă, mai ales, soldaţii n'ar fi fost lă- saţi flămânzi zile întregi de-arândul —

şi aceasta în tolu luptelor — e cert că războiul s'ar fi sfârşit într'altfel.

Dar cea mai bună dovadă de pu- terea de viaţă ce este în Turcia, este faptul că, *deşi suntem în război de trei ani fără de întrerupere*, totuşi nu se vede din cauza aceasta, nici-o nemul- Źumire în populaţie, nici un murmur în rândurile armatei.

!Şi să se noteze, că în tot timpul acesta nu numai că n'am avut nici-un fel de ajutor de nicăieri ci, din contră, din multe părţi ni s'a arătat duşmănie făţişe, ni s'au pus în drum fel de fel de piedici, ne-au îngreunat sarcina în toate chipurile.

!Şi totuşi am rezistat şi conti- nuăm a rezista cu succes.

!Nu poate fi dar vorba de a lega prietenie cu un om bolnav şi pe ducă şi nici cu cineva, care hrăneşte gânduri ascunse şi a cărui prietenie, prin ur- mare, poate fi bănuită.

— De alt-fel, o simplă privire pe hartă arată până la evidenţă că o a- apropiere între Turcia şi România, nu poate fi de cât sinceră şi adevărată.

!Nu ştim ce va aduce ziua de mâine, dar admittând prin o simplă su- poziţiune, că ar sosi un moment când îndreptându-vă activitatea în altă direc- ţiune, *ăi voi să aveţi spatele asigurat*, Turcia e cea mai indicată să vă dea concursul necesar.

!Făcând chiar abstracţie de o ast- fel de eventualitate, aveţi într-o Turcie prietenă un vast teren de *activitate eco- nomică*. Nu cred să existe pentru ex- portul românesc un debuşeu mai favo- rabil şi o piaţă mai apropiată şi tot- deodată mai simpatcă de cât Turcia, care rămâne totuşi un întins Imperiu cu peste un milion şi jumătate de ki- lometri pătraţi.

!Astăzi faceţi în Turcia un impor- tant export de cereale, făinuri, petrol şi cherestea. E puţin pentru ce s'ar pu- tea face. Capitalurile româneşti pot gă- si în Turcia un plasament din cele mai bune. Sunt de exploadat păduri vaste şi seculare, sunt de cultivat imense in- tineri de pământ, sunt de întreprins atâtea şi atâtea lucrări.

!Dar d-voastră aveţi şi pe viitor veţi avea de exportat şi o mulţime de produse ale industriei româneşti. Din cauza nenorocitelor capitulaţiuni, cari sugrumă în faşe ori-ce început de ac- tivitàte economică, în Turcia industria nu se poate desvolta în acelaşi propor- ţie. Iată, dar, şi pentru produsele in- dustriei româneşti un excelent debuşeu.

!Iar când între cele două state va fi mai multă prietenie, când se vor cunoaşte şi preţul mai bine, *România poate avea în Turcia, prin savanţii şi specialiştii ei, prin înaltele ei instituţii de cultură, şi un rol cultural şi civiliza- zator.*

!Dar sânt precum am spus-o la început, chestiuni cari trebuie bine lă- murate. Aşa, bunăoară, pe cât ne am bucurat de succesele strălucitei armate române, pe atâtea a fost la noi o nedu- mire mare şi o adâncă amărăciune, când s'a răspândit şvonul că acelaşi ar- mată română, pe care nu ştiăm cum să o aplaudăm mai bine, ar veni în contra noastră şi ar străpunge cu ba- lionetele ei piepturile soldaţilor noştri. Şi pentru ce aceasta? Pentru că, prin ocuparea unui oraş, care este şi nu poa- te fi decât turcesc, am fi călcat tratatul dela Londra!

!Nu e vorba, şvonul a fost absurd, şi în Turcia s'a simţit o mare usurare sufletească şi chiar bucurie, când s'au citit strălucitele articole, în chestiunea intervenţiei României, ale ilustrului bărbat de stat român, d-nul Emil Costi- nescu, când s'a văzut frumoasa şi sim- patica atitudine a presei române.

!Se ştie bine în Turcia, că nu o nimeni în Ţara aceasta, care să-i doreas- că răul. În ocaziuni din cele mai im- portante M. Sa Regele României a dat în înţelepciunea Sa, sfaturi binevoitoare şi de cel mai mare folos. Se mai cu- nosc dispoziţiunile prieteneşti ale bărb- aţilor cari conduc destinele României.

!Şi totuşi, nu vă puteţi închipui, câtă tristetă şi amărăciune se produce în sufletul otomanilor, când în această Ţară se găsesc şi organe de publicitate

car, din considerațiuni greu de înțeles, susțin teza dușmanilor noștri și cer, în termeni jignitori pentru demnitatea noastră, îsgonirea noastră din Europa.

»Nedumeriți, ne întrebăm: cu ce am păcătuit noi fraților și prietenilor noștri Români, ca să ne năcăjească și dănași în momente atât de grele pentru noi? Dela d-voastră așteptăm un cuvânt de încurajare și de prietenie, și mult ne măhnim sufletește când vedem că și de aci se aruncă în noi cu pietre».

Cor.

Delimitarea graniței româno-bulgare. Din Sofia se anunță, că pentru delimitarea noii frontiere româno-bulgare guvernul a numit o comisiune compusă din d-nii: general Tartiloff, colonel Dankoff și maiorul Georgieff precum și domnii: Titeroff, președintele Curții de conturi și Pipeff, deputat.

Congresul învățătorilor oprit.

Cluj, 22 Aug.

Guvernul unguresc continuă pe linia tradițională a purtării sale față de români: *sufocă cu puterea orice acțiune culturală de colorit românesc.* Ori ce se întâmplă în jurul acestei Ungari ferice, trece fără nici o învățătură pentru guvernării ei. Zădărnice par a fi faptele și evenimentele mult grăitoare din Balcani, încheiate deocamdată prin pacea dela București.

Zădărnice par a fi și cuvintele apriate ce li-se trimit din Berlin, prin organe autorizate, cum este „Berliner Tageblatt” și prin cari se spunea limpede Monarhiei întregi și în special Ungariei, că este timpul suprem să-și revizuiască politica internă față de români și celelalte naționalități. Toate în zădar; înțeleptul guvern al lui Tisza, faimosul împăciitor al românilor, atinge recordul Balcanismului unguresc, confiscând dreptul de intrunire chiar și al pașnicilor și inofensivilor dascăli români.

Despre opreliștea aceasta, caracteristică în grad extrem, putem da următoarele informații:

Pregătirile.

Pregătirile pentru congresul învățătoresc decurgeau în cea mai bună ordine; comitetul de primire se întrunise pentru a face ultimele dispoziții pentru locuințele a congresiștilor. Un apel s-a adresat tuturor familiilor române din Cluj pentru a primi în locuințe pe învățători și apelul a avut cel mai călduros resonet. Sute de case românești din Cluj, așteptau cu drag pe doriții oaspeți.

S-a fost adresat rugare și către comanda regimentului de honvezi din Cluj pentru a căpa locuință în casarmă pe seama la 500—600 învățători. Zilnic se auzeau zeci de anunțuri de participare, când în 20 August sosi în Cluj d-nul Ioan Lazar, redactorul „Gazetei învățătorilor”. Dar parcă nu a sosit într-un ceas cu noroc! În aceeași zi de sărbătoare de stat (ziua regelui Ștefan cel sfânt) sosi telegrama la poliția din Cluj, prin care ministrul de interne Sándor Iános, cumnatul contelui Tisza, în conștădere cu ministrul

de culte Iankovits Béla, oprește ținerea congresului, sub pretextul ridicol și în același timp neadevărat, că convocatorul congresului, chipul d-l Ioan P. Lazar nu ar fi învățător și deci nu ar fi competent de a conduce acțiuni învățătoresci.

Actele opreliștilor.

Trebuie să se cunoască în toată lumea ca niște documente ale incapacității de dreaptă cărmuire a guvernului unguresc, actele acestei opreliști. Organul guvernamental din Cluj „Kolozsvári Hirlap” nu se sfiește a da în vileag documentul opreliștii, și care act, deși e semnat de un căpitan de poliție din Cluj, de fapt este actul ministrului de interne.

La ministru.

Primind acest act, care băjbea de neadevăruri și e în contradicție cu toate dispozițiile constituționale privitoare la drepturile de intrunire, d-nul Ioan P. Lazar, însoțit de câți-va colegi învățători, a plecat în 20 a. l. c. seara, la Budapesta pentru a interveni la guvern și a apela în potruva opreliștii nedrepte.

Rezultatul acestor demersuri a fost, că guvernul a persistat pe lângă ordinul de opreliște.

Agentul guvernului.

Opreliștea a produs enormă indignare în toate cercurile din Cluj, dar mai ales la învățători, cari în număr considerabil s-au prezentat și azi în Cluj, interesându-se de congres.

Dar și mai mare este, indignarea învățătorilor în potruva vicariului Mangra, care s'a grăbit să oprească pe învățătorii de sub nenorocita lui oblaudire, de a lua parte la congres, ușurând astfel guvernului răspunderea pentru volnicia opreliștii. Foile ungurești, publică cu satisfacție actul de slugărie al agentului guvernamental: „Preacuviosului” Vasile Mangra.

Caracteristic pentru mentalitatea Mangriștilor este și declarația avocatului Dr. Isac, care și-a exprimat regretul pentru opreliște, pe motivul suspect, și caracteristic pentru acest domn, că „altfel învățătorii ar fi putut fi căștigați pentru maghiari, — înșinuând astfel învățătorilor noștri preocupăți politice, ca și cei mai mari dușmani ai lor.

Persistând în atitudinea corectă de până acum este nădejde, că învățătorii vor reuși a delătura pedecile și a-și ține congresul, dacă nu acum, mai târziu. Dar foarte mult trebuie să grijească de cine se apropie și pe cine își iau drept „iuriconsulți”.

Correspondent.

Ca întregire la cele de mai sus, ce ni s'au comunicat din Cluj, mai dăm următoarele informații după „Pesti Hirlap”.

Congresul se va ține.

Români — zice ziarul — nu s'au putut mulțumi cu ordinul de opreliște și au încredințat pe deputatul Dr. St. C. Pop să intervie la guvern. D-l Pop a sosit Miercuri în capitală, însoțit de o deputațiune de învățători, având de scop să ceară în persoană admiterea ținerei congresului. Joi deputațiunea a cercetat pe secretarul de stat Benedek

Sándor, ca să-l informeze și să ceară concesiunea. Azi vor merge la ministru, să-l roage a retrage ordinul de opreliște. Argumentul lor principal este, că au făcut toate pregătirile și că *nu vor politiza.* Mai observăm și aceea, că conducerea a căpătat locuințe gratuite în cazarma de honvezi din Cluj pentru 500 de învățători.

Deputațiunea română speră, că după ce cercurile oficiale vor fi informate exact, vor obține concesiunea și congresul se va putea ține.

Bucuria fițuicelor.

Nu numai ziarele mari din Budapesta se bucură de oprirea congresului, ci și fițuicele mitite. Ele joacă hora veseliei, cum saltă cățălușii în jurul dulăilor.

Dăm aci o parte a celor publicate în chestia această de „Kolozsvári Hirlap”.

Iată ce scrie aceasta fițuică:

Declarăm din nou, că luăm la cunoștință cu satisfacție *pășirea energică a ministrului de interne.* Iar în ce privește circulara lui Mangra, credem, că exemplul lui va fi urmat și de alte autorități bisericești superioare.

Cum vor aprecia aceasta măsură partidele politice, împoartă puțin, fiindcă chestiunea asta stă peste politica de partid. Cerem de la opoziție să aprobe pasul făcut de ministru, deoarece ziarele opoziționale au pretins, că guvernele să pășească cu energie contra congresului și să previe *agitajiile extreme.*

O convorbire cu Enver-Bey. Corespondentul din Constantinopol al ziarului „Südslavische Korrespondenz” a avut o convorbire cu Enver-Bey la Adrianopol. Acesta a declarat, că ar fi în interesul cauzei turcești, dacă ar veni în Tracia o comisiune europeană imparțială pentru a constata atrocitățile bulgare. Cu acest prilej ar putea cunoaște și starea spiritelor în noile teritorii cucerite.

Pentru Adrianopol suntem decisi — a zis Enver-Bey — să luptăm până la ultima picătură de sânge, iar din oraș nu ne-ar putea scoate decât o completă înfrângere militară.

În opinia publică europeană noi avem numeroase simpatii. Am primit telegrame de simpatie și de la mahomedanii din monarhia austriacă. Pentru toate aceste semne de dragoste noi suntem recunoscători, căci ele dovedesc înțelegerea deplină a intențiilor noastre.

Reforme militare în Rusia. Am amintit, că de curând a mers în Rusia o misiune militară franceză. Acum se anunță din Paris următoarele:

Din rapoartele primite despre misiunea militară franceză trimisă în Rusia rezultă, că reformele propuse de comandantul armatei rusești în scopul unei eventuale mobilizări, se aplică cu cea mai mare înțelepciune. Aceste reforme sunt concepute, încât în câteva zile după începerea mobilizării franceze întreaga armată rusă poate fi pusă pe picioare de război.

Asupra mijloacelor cu cari s'a ajuns la acest rezultat surprinzător, nu se știe nimic până acum.

Criza balcanică și statele Europei centrale.

Un francez despre Români.

Viconte de Guichen este un distins publicist francez, foarte perfect cunosător al politicii externe. Nu de mult a publicat în ziarul „la Liberté” din Paris un frumos articol, bine documentat, în favoarea Românilor din Ungaria. Acuma viconte de Guichen publică în ziarul catolic „la Croix” un studiu intitulat „Criza balcanică și statele Europei centrale” în care iarăși are prilejul să vorbească de Români — și de cei din Ungaria și de cei din regat.

Să cităm câte ceva. Despre cei din Ungaria, mai întâi. După ce vorbește de politica externă a Austriei, trece la cea internă:

„Ce vedem? La Praga, suspendarea vieții constituționale; în Croația, neliniștea împinsă la extrem; în Transilvania, vai! dezolarea unui popor, ale cărui groaznice vicisitudini le-am arătat la sfârșitul lui Iulie într'un ziar din Paris, teză reluată și confirmată pe atunci de glasuri cari înseamnă ceva în Europa.

Generalul Keim scrie în „Tag”: „Politica guvernului ungar, atât de deplorabilă de pe urma căreia înșiși germanii au să sufere, continuă în chipul cel mai brutal maghiarizarea țării”. Iar le „Journal de Genève”, la „Gazette de Lausanne” și „Junius” în „Echo de Paris” aduc tributul lor la aceste afirmațiuni. Și de-asupra tuturor acestor glasuri se ridică acela al președintelui Ligii pentru cultura română care strigă:

— Compatrioții noștri sunt supuși unor persecuții fără exemplu, urmate în chipul cel mai nerușinat!

Toate aceste fapte se urmează aproape automatic, pe când Viena și Pesta ar avea un interes capital să-și apropie naționalitățile în loc să și le înstrăineze prin această indoire a șicanelor și violențelor.

Care să fie oare acel geniu rău care planând asupra Austro-Ungariei o împinge să comită atâtea greșeli, în chiar momentul când se năruie speranțele ei în Balcani și nu se poate gândi decât la un viitor înourat?

Trecând, tot în legătură cu subiectul său, la regatul român viconte de Guichen spune:

„Planul român, înalta înțelepciune română au făcut onoare concepțiilor latine. Bucureștii și-au tras o linie de conduită dela care nu s'a abatut. Moderată în pretențiile ei, imparțială în mijlocul discuțiilor spinoase ale aliaților, România devine întâia națiune din Balcani și arbitra conflictelor viitoare. Cântată de vecini, ea este linguită de șefii marilor națiuni, mai ales de împăratul german, care a și dat o probă vizibilă...”

„...Dar dacă România, ascultând plângerile a trei și jum. milioane de români, — plângeri al căror ecou îi vine de peste Carpați și o afăță contra Austriei — s'ar degaja de vechile ei legături și și-ar relua libertatea de acțiune? Ce-ar face Viena atunci?”

Furor turanicus.

— Denunțări, pervertiri, falșități. —

III.

Acum revenim la „Alkotmány”, la ziarul partidului popular. Mai înainte acest ziar era mai cuminte și se întâmpla mai rar să intre în apele murdare ale șovinismului. Timpurile însă se schimbă și cu ele gusturile publicului. Azi este așa dresat gustul publicului maghiar, încât consideră de bun și de patriotic numai pe acel ziar, care *lovește în naționalități, le vorbește de rău și le injură.* Acestei pretenții se conformează, de un timp încoace și „Alkotmány”. Șovinismul nesăbuit s'a înstăpânit și în redacția acestui ziar clerical.

În zilele aceste ne-a dat gata, pe noi Români, în câți-va articoli. Semnalăm doi articoli cu titlul „Români și Români” scriși de d-l Anka Iános (Român?). După ce în articoli se fac teorii și deducții posibile și imposibile, reale și multe închipuite, se încheie cu următoarele constatări puțin precise și mai mult generale:

Poziția maghiarimii în situația internațională schimbată este foarte grea, dar problemele mari ce se ivesc și interesele naționale de existență, ne arată direcția în politica națională. În chestiunea de naționalitate asemenea se recere o nouă direcție, o nouă acțiune, ba sunt clare înaintea națiunii chiar și cele ce avem de făcut. Cu regularea raportului cu România, cu o politică externă conștient aplicată față de România, vom crea condiția cea mai principală pentru rezolvirea chestiunii de naționalitate și atunci își vor ajunge scopul și acțiunile naționale, ce se ivesc în diferite forme. Statul maghiar, eghemonia maghiară, înafară de forțele inerente maghiarimii, o consolidează *realismul străduințelor naționale*...

Ei, vorbe lungi și late!

În un alt număr „Alkotmány” revine asupra *iredentismului român.* E o temă favorită a lui „Alkotmány” iredentismul acesta neexistă. „Alkotmány” revine asupra chestiei din incidentul notiței noastre, în care i-am arătat ce este iredentismul adevărat. Cu toate aceste susține, că la noi există iredentism. Treaba o sucește așa că *autonomia Transilvaniei și autonomia națională* ar avea ca urmare dismembrarea Ardealului de la Ungaria... Adecă insistând pentru autonomia Ardealului, facem un iredentism indirect! Vorba să fie! Noi îi asigurăm pe dnii dela „Alkotm.” că la poporul nostru nu există nici un fel de iredentism, dar nu luăm garanție că nu s'ar putea ivi și la noi un adevărat curent iredentist, dacă se continuă opresiunile și persecuția culturale noastre și nu încetoază silințele de maghiarizare forțată și vexarea poporului nostru pe toate căile și cu cele mai nemernice mijloace.

Mai relevăm aci și cele ce le debitează din nou „Pesti Hirlap” în numărul de ieri, în legătură cu oprirea congresului învățătoresc. Arhishovinista e satisfăcută de ordinul de opreliște al guvernului. Și ca să-și motiveze satisfacția și mulțumirea se dedă la urm-

Patru scrisori.

După Henri Berbusse.

— 25 Sept. 1890.

„Dragul meu Louis!

... S-a sfârșit. Nu ne vom mai revedea. A trebuit să ne despărțim, pentru ca tu să-ți poți începe viața din nou. Nu regret, că am știut să resist la despărțirea noastră lacrimilor și rugărilor tale. Despărțirea noastră s'a impus în interesul tău.

Acum, cei drept, suferim ambii grozav, timp de câteva zile nu ne va veni să credem că ne-am despărțit, peste câteva luni vom mai simți deasemenea dureri și regrete la gândul despărțirii — apoi va urma uitarea... vindecarea...

La despărțire ți-am promis, precum știi, că ți voi scrie din depărtare la timpuri anumite. Aceste scrisori vor forma unica legătură între noi, dar tu nu vei afla nicodată adresa mea.

Te îmbrățișez pentru ultima dată din depărtarea mare, liniștită și cerească.

— 25 Septembrie 1891.

Iubitul meu Louis!

Astăzi am chef să povestesc cu tine așa cum ți-am promis. Un an s'a scurs dela despărțirea noastră. Știu că nu m-ai uitat. Dar aceste douăsprezece luni nu s-au scurs înzadar: ele au aruncat un vâl ușor de doliu asupra trecutului. Sunt deja mici lucruri, cari s-au tocit, evenimente gingașe, cari s-au dat uitării. Vei fi simțit și tu desigur acest adevăr, când, din întâmplare, ți s'a ivit în gând vre-un amănunt din trecut nostru.

Am încercat să-mi evoc în memorie trăsăturile feței tale când ne-am văzut pentru prima dată — și n-am fost în stare. Vălul uitării mi-a șters din memorie amănuntele primei noastre întâlniri.

Încearcă și tu să-ți revoci în memorie prima privire, ce ți-am aruncat-o. Nu-i așa, că nu-ți mai aduci aminte de ea? Te vei convinge și tu, cum se oflesc toate în lumea aceasta trecătoare!

Deună-zile fără voie mi-a venit să zimbesc. Încercasem și mai înainte să mă costring la un zimbet. Dar nu

era chip. Și acum mi-a venit dela sine, ca un reflex, să zimbesc. Doresc ca și tu să-ți prețuiești timpul frumos sau a viitorului tău să-ți ridici tot mai sus capul și să... zimbesci.

— 15 Decembrie 1910.

„Iarăși sunt în apropierea ta, scumpul meu Louis. Nu-i așa, că aduc cu visul, căci sosesc când îmi place, dar totdeauna în momentul potrivit; sosesc în plin întunec, dar ți sunt atât de aproape și totuși nu mă poți cuprinde.

Nu sunt nenorocită. În cursul anilor trecuți mi-am revenit în puteri. Soarele este atât de prietinos și lumina zilei deosebită în sufletul omenesc noui bucurii. Închipuieșteți, am dansat chiar odată. Foarte des am ris. La început numărăsem momentele, în cari râdeam, mai târziu râdeam atât de des, încât nu mai făcea să le număr.

Eri în amurgul sării am luat parte la o petrecere populară și mă simțeam fericită să flu în mijlocul mulțimei, care era atât de satisfăcută și fericită.

Îți scriu toate aceste pentru a-ți comunica, că m-am atașat la o nouă religie: gingășia. Odinioară am vorbit despre aceasta, fără a ne putea însă da samă pe deplin despre ea. Să ne rugăm deci din toată inima, ca să putem crede în această nouă religie.

— 25 Septembrie 1890.

Scumpul meu Louis!

S'au împlinit 20 ani de când ne-am despărțit.

Scumpul meu, sunt 20 de ani de când sunt moartă. Dacă ți-a fost dat ca să trăiești până astăzi, ca să poți ceti această scrisoare, care ți-se va trimite din partea unei mâni credincioase și pioase, care ți-a trimis și scrisorile anterioare, — tu mă vei fi dat cu totul uitării. Cred că acum — după 20 ani — nu te vei turbura prea mult când ți voi comunica, că în ziua, care a urmat despărțirii noastre, mi-am pus capăt vieții, căci fără tine nu puteam trăi.

Eri ne-am despărțit. Privește bine data acestei scrisori. Eri încă plângând desperat în odaia noastră. Erai atât de nenorocit încât deabea ți-ai putut stă-

păni durerea nemărginită. Stând eri în fereastră, lacrimile tale curgeau pe mâinile mele. Și cu toate aceste am resistat cu puteri supraomenești rugărilor tale.

Iar astăzi ți-am scris la masa noastră, înconjurată de toate obiectele atât de dragi nouă, cele trei scrisori, pe cari le-ai primit în lungi intervale, iar acum îți scriu această ultimă scrisoare, care pune capăt tuturor. De-aeră vreau face toate pregătirile, pentru ca scrisorile mele să le primești la timpurile hotărâte. Iar apoi voi trece în altă lume. Am voit să mă supra-vețesc, pentru ca să mă pot ocupa cu tine.

Te cunosc. Știu, că cu sensibilitatea ta grozavă, nu vei putea trăi aflând de moartea mea. Dar eu vreau, ca să trăiești și ca să te obițuești cu înecul și fără să simți cu uitarea mea. Scumpul meu Louis! Când vei ceti aceste șire, mă vei fi uitat de mult și vei erta celei de mult moarte această mică înșelătorie, pe care a făptuit-o din dragoste față de tine.

toarea deducție »cu spirit« aducând din nou în combinație România:

»In convocarea congresului — zice jurnalistul — stătea expresiunea, să a-lunge la congresul României de pretutindenea. Sub aceasta se înțelege marea Românie, de unde așteptau pe păstori să vină și să vadă, cum se sporește urma română pe câmpiile ungurești. Iar sub cultura națională se dă a înțelege, că în Ardeal cultura națională este cultura română, după ce capitala Ardealului, Clujul, va aparține în curând României...»

Mai ironizează »P. Hirl« și faptul, că învățătorii au convocat congresul la Cluj și nu la Kolozsvár.

»Oficios — zice »P. Hirl« — acest oraș se cheamă Kolozsvár și numai în jargonul hoșesc al agitatorilor români are numele de Cluj«.

Noi știm, că țăranul român de pretutindenea, până la marea Neagră și în câmpiile Basarabiei numește acest oraș așa: Cluj. De altcund în numărul 111 vom arăta, că în documentele istorice ungurești din secolii trecut și acum oraș poartă numele întotdeauna de Cluj și Cluj-vár. De »Kolozsvár« nici pomeneală.

Din Cadrilaterul românesc.

Desconcentrarea trupelor.

Desconcentrarea trupelor române se află în Bulgaria se face cu destulă repeziune, în măsura permisă de măsurile pentru împiedicarea întinderii epidemiei de holeră în țară.

Actualmente armata română a evacuat Orhanie, Vratza și Plevna, și grosul trupelor se află în apropiere de Dunăre.

Miercuri trupele au început să treacă Dunărea și de mâine Duminecă va începe transportul pe căile ferate.

Trupele aparținând corpului I și II de armată intră în țară prin Corabia și Rahova-Bechet, unde trec Dunărea în șleuri, și prin Turnu-Măgurele și Zimnicea, unde trec pe podurile construite în aceste locuri.

Trupele corpului III și o parte a corpului IV de armată vor fi transportate până la Brăila și Galați.

Trupele armatei active din garnizoana București, la întoarcerea lor din Bulgaria, vor fi cantonate până la 15 Septembrie dincolo de Chitila, și vor fi supuse la o observație medicală atentă.

Fixarea frontierei.

Lucrările pentru fixarea pe teren, a noului traseu al frontierei Torțuța-Dobrici-Balcic vor începe zilele acestea.

Ofițerii Institutului geografic al armatei române, însărcinați cu executarea acestor lucrări, se află la Torțuța, unde așteaptă sosirea ofițerilor bulgari.

Terorizarea populației otomane.

In seara de 3 August, după retragerea diviziei de rezervă, din Cadrilater, bulgarii din comuna Aplat în apropiere de graniță au tăbărit asupra locuitorilor otomani, bălându-i pe unii, iar pe alții amenințându-i că-i vor măcelări.

Bulgarii cred că, odată cu retragerea acestor trupe, a început stăpânirea românească și au găsit prilejul să se rădănească pe turci cari priveau bine venirea Românilor.

Mulți turci s-au refugiat la piatră română de lângă Dobromirul din Deal.

Ratificarea tratatului de pace.

Din București ni se scrie cu data de ieri

Țarul Ferdinand al Bulgariei a ratificat tratatul de pace cu România, ratificând astfel acest fapt.

Despre acest fapt a fost în cunoștință ieri d. T. Maiorescu, președinte al consiliului de miniștri și ministru de externe, de către ministrul Rusiei, care reprezintă interesele Bulgariei la noi.

Tot ieri a plecat dela Sofia la București un curier special care să aducă toate actele redactate la conferința din București și ratificate de către guvernul și suveranul Bulgariei.

Regele Constantin al Greciei, a ratificat deasemenea tratatul din București, chiar în ziua intrării sale în Atena.

Cele patru exemplare ale acestui tratat înscris de regele Greciei, au fost încredințate d-lui Georopol, primul secretar al legățiunii Elene din București aflat în această misiune la Atena, pentru a le aduce guvernului român, către care vor fi adresate și tratatele ratificate de către Serbia, Bulgaria și Muntenegru.

Dl Georopol sosește în București azi Sâmbătă.

Regele Petru al Serbiei a ratificat printr'un ukaz Tratatul din București.

ȘTIRI.

— 10 August 1913.

Pentru fondul ziaristilor au mai contribuit prin administrația ziarului nostru, următorii domni: Bartolomei Vișoiu inv. pens. în Telechi-recea 80 fleri, Vasile Neamț pop. în Micheaza 1 cor., Alex. Borda preot în Egerseg 2 cor. și Dr. Victor Fodor medic în Șercaia 10 cor. în loc de »o floricea întru memoria mult regretatului fiu Dragoș Moldovan«.

Valoarea soldatului român. »Berliner Lokalanzeiger« a publicat zilele trecute un articol asupra armatei române, din care extragem următoarele:

»Soldatul român este stăpânit de fatalism, care alături de filosofia lui pesimistă asupra lumii, îl face să nu privească viața ca cel mai mare bun. Are o mare doză de stoicism și umorul lui uscat îl face să iasă greu din neplăcerea lui. Când însă îl ajunge deservirea, e cu totul un alt om și devine cu atât mai periculos cu cât se pare mai inofensiv. Țăranul bun, liniștit, iubitor de dans și de cântec, cu natura lui pasivă și fantezistă, se transformă de odată într'un furios, care se aruncă orbește în cea mai mare primejdie. Același lucru se întâmplă, când e stăpânit de vre-o idee mare; și, odată pornit, energia lui crește în proporții enorme: devine de un eroism la care nimic nu poate rezista și nu mai poartă în oprit decât cu foarte multă greutate. La aceste calități militare se adaugă o mare sobrietate, răbdare și rezistență, care-l face unul din primii soldați din Europa.

Le trebuie femeilor drept de vot? Și-n Franța s-a pornit o vie mișcare pentru acordarea dreptului de vot pentru femei, numai cât feministele franceze poartă o luptă mai cumpătată decât amazonele engleze. Chiar și consiliul comunal al Parisului s-a ocupat zilele trecute cu această chestie, iar la toamnă parlamentul francez va dezbate proiectul pentru acordarea dreptului de vot femeilor, ce-l va prezenta deputatul Buisson. Aceste succese ale propagandei feministe au îndemnat pe ziarul »Matin« să pornească o anchetă printre cetățenii săi, voind ca să aibă părerile acestora în chestia amintită.

La întrebările sale, ziarul »Matin« a primit mai multe răspunsuri și pro și contra. Pentru dreptul de vot au fost, între altele, principesa Uzes, Elena Miropolski avocat în Paris, contesa Faugouxne. Mai interesante par însă răspunsurile femeilor cari sunt contra acestui drept. Escelenta aviatoare Elena Dutrieu, care tocmai zilele acestea a fost distinsă cu Ordinul de onoare, s-a opus cu vehemență dreptului de vot pentru femei. »Nu permiteți intrarea femeilor în politică — spune dânsa — căci atunci ar fi gata revoluția. Cine a avut ocazie să vadă pe soțiile bărbatilor greviști, s-a putut convinge de ce monstruoziități sunt capabile femeile, cari nu cugetă și nu-și dau seama de loc de ceea ce fac.« Actrița Maxhance se împacă numai cu un astfel de feminism, care poate fi privit ca ceva întregitor și ca o continuare plăcută a muncii prestate de bărbat. Iar bucătăreasa Madeleine a răspuns că pe dânsa n-o interesează feminismul, dreptul de vot e numai pentru »domni«, cari nu au alt lucru decât să facă politică, pe când femeile, elementul serios și muncitor, fierb în bucătărie și întorc plăcintele.

Organizarea învățământului în cadrulul românesc. Din București ni se scrie: La ministerul instrucțiunii publice s'a discutat în principiu Joi după amiază chestiunea înființării așezămintelor culturale în noul teritoriu românesc. După discuții amănunțite membrii comisiei au hotărât în principiu ca primele școli care trebuiesc înființate, și aceasta în cel mai scurt timp, să fie grădinițe de copii, pentru a putea să răspândească cât mai mult graiul românesc.

manesc. Tot în ședința aceasta s'a mai propus ca învățământul primar să fie impus obligatoriu pentru toți copiii în vârstă de școală. Comisiunea a căzut apoi de acord ca alte măsuri să fie luate numai după ce membrii comisiei vor vizita ținuturile ocupate și vor putea cunoaște mai de aproape condițiile în cari ar putea organiza învățământul primar.

Nerecunoștința bulgarilor față de ruși. Cetim în »Minerva«: Oșterii români, cari s'au înapoiat din Bulgaria, de prin locurile unde la 1877 au fost date luptele sângeroase contra turcilor, spun că au rămas uimiți de starea mizerabilă în care se găsesc monumentele ridicate de ruși pe gropile unde au fost depuse corpurile soldaților morți în acel război. Autoritățile bulgare nu dau nici o atenție acelor monumente, ci le-au lăsat de băjocura populației locale și a trecătorilor, cari le-au murdărit și le-au distrus în parte. În Rusia, ca și în România se știe de mult că poporul bulgar nu e capabil de recunoștință, dar era de așteptat ca măcar monumentele liberatorilor Bulgariei să fie respectate și îngrijite. Nu s'a făcut nici nici atât!

Ce nobil popor!

Cununie. Cornelia Mureșan și Vasiliu Chintocanu învățător își vor serba cununia în 31 August, stil nou, în biserica gr. cat din Borșa.

Cu o sută procente mai mult. Din Macău sa anunță: Populația comunei Kunagota s'a revoltat contra notarului, care a impus pe comună o dare suplimentară de 125%, deși darea fixată prin lege era numai de 25%. La încasarea dării notarului s'a purtat cu cea mai mare strictețe, încasând chiar și prin execuție darea dela mai mulți țăărani săraci. Mai târziu însă populația a aflat că notarul dispusese în mod nelegal încasarea dării de 125%, și atunci a început să-și pretindă restituirea plusului de 100%. În urma acestui fapt s'a pornit cercetare disciplinară contra notarului.

Necrolog. D-l avocat Dr. Costache Moldovan și soția din Șercaia anunță moartea iubitelor lor fiu. Dragoș, Marius, Honorius, decedat Joi în etate de 1 an și o lună.

Austria în caz de război. Ziarul »Der Tag« într'un articol semnat de generalul von Bernhardt, vorbind despre înarmările Austriei și Rusiei, și despre eventualitatea unui război austro-rus, spune între altele următoarele: »O parte din armata rusească va fi fără îndoială ținută în șah de armata austriacă; dar numai o parte, căci armata rusească nu numai că este superioară prin număr celei austriece, dar aceasta din urmă va fi silită să întrebunzeze după toate probabilitățile, o parte din corpurile sale de armată contra Serbiei și Muntenegrului și posibil și contra României. Austria nu poate deci opune Rusiei decât o parte din armata sa«.

Scriitorul Gorki în Elveția. Din Geneva se anunță că scriitorul rus Maxim Gorki se va muta la Lugano, unde și-a închiriat deja o vilă. Un bogătan american, admirator al marelui scriitor rus, i-a oferit acestuia un serviciu foarte rentabil în California, dar Gorki l'a refuzat.

La înălțimea de 7200 m. pe Himalaia. Din Turin se anunță: Ziarul »Stampa« primește din Kargil (Kashmir) știrea că vestitul turist italian Mario Piacenza, care de prezent face cercetări prin regiunile Himalaiei, i-a răsușit, după mari greutăți, să se urce până la înălțimea de 7200 m. pe vârful Nunkam, unde până acum nu mai ajunsese nici un om. Pe vârful muntelui, unde a fixat un steag italian, turistul Piacenza cu însoțitorii săi au petrecut o noapte întreagă îndurând cel mai mare frig.

Părulă în urma unei conferințe a lui Kiofac. Din Chicago se anunță: Deputatul Kiofac din Reichsratul austriac a ținut în casa societății slave de aici o conferință despre situația politică austriacă în legătură cu evenimentele din Balcani. În urma divergențelor de păreri ascultătorii s'au încăerat între olaltă și aderenții lui Kiofac au fost dați afară din sală de cei cu păreri contrare. Mai mulți însă s'au ales cu răni grave în urma părulii.

De-a »uciderea porcilor«. Copii servitorilor de pe o moșie de lângă Sümeg, ca să-și treacă vremea, au inventat un joc original: de-a uciderea porcilor. Au luat pe o fetiță de 4 ani, care era »porcul«. Au trântit-o la pământ și după ce au înjunghiat-o, au acoperit-o cu pae și i-au dat foc. Când au observat servitorii acest joc îngrozitor,

su alergat să salveze pe nenorocita fetiță. Era însă prea târziu, căci în urma înjunghieturii și arsurilor biata copilă își dase sufletul. Procuratura a pornit cercetare contra părinților neglijenți.

În tipografia noastră avem lipsă imediată de un culegător-mașinist și un culegător. Reflectanții să se adreseze administrației ziarului nostru.

O nouă afacere de spionaj în Austria. Din Cracovia se anunță: Poliția anchetează o nouă afacere de spionaj. Acum câteva zile o patrulă a surprins mai mulți indivizi suspecti, cari făceau în fiecare zi excursii în regiunea forturilor. Asupra lor s'au găsit mai multe scrisori compromițătoare, aparate fotografice și revolve.

Știri mărunte. »Tägliche Rundschau« spune că studenții germani de astăzi se duc la unii medici pentru a le produce, în chip artificial, urme (balafre) de duel, — ca în chipul acesta să-și câștige »gloria« fără pericol.

— Din New-York se anunță o mare nenorocire cauzată de surparea unui canal ce se construia pentru noile conducte de apă. O mulțime de lucrători au fost îngropați în canal. Până acum s'au scos 50 cadavre.

Aviz. Asistentul droguist, tânăr, cunosând brânza și articolele fotografice se primește la Drogueria Mercur Brăila România. A trimite oferte direct. 3-3.

Aparate fotografice pentru diletanți. Recomandăm tuturor cari se interesează de arta fotografiei, acest sport plăcut și ușor de învățat casa specială provăzută cu articole din domeniul fotografiei a firmei fondată în anul 1854. A. Moll k. u. k. Hof-lieferant Wien I. Tuchlauben 9. La cerere se trimite preț curent ilustrat.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Sfințirea bisericii din Părcăreni. Comitetul parohial invitat la ceremonia sfințirii bisericii gr. or. române din Părcăreni, ce va avea loc Joi în 15 (28) August a. c. Actual sfințirei îl va săvârși cu asistența obicinuită P. O. Domn Dr. Vasile Saffu, protopresbiter tractual. După serviciul divin va fi masă comună în hotelul d-lui M. Preuhs din loc. De persoană 3.20 coroane. Cei cari vor să ia parte la masa comună, au a se anunța până luni în 12 August v. la Domnul I. Grama învățător în loc.

Părcăreni, 9 August 1913. — T. Giurgiu, paroh și preș. com. par. Ioan Grama, notar și învățător.

Studențimea română din Săcele. Invitat la producțiunea teatrală-declama-torică împreună cu dans ce-o va aranja în ziua de 5 August st. v. (ziua de sft. Maria) în hotelul »International« din Cernatu. Începutul la orele 7 și jum. seara. Venitul curat este destinat scopurilor culturale.

Carne, pâine și jîmle pentru internatul școlărilor medii gr. or. române din Brașov se va cumpăra în decursul anului școlar 1913/14 dela cel ce va da ofert convenabil și garanță acceptabilă. În ofert se vor specifică diferelele cărniuri cu prețul lor (pulpă, rif garf ș. a. de porc, vită, oale, bivoli, bou) precum și prețul unui Kgr. de cârnaț, grăsimi și unsorae de porc. Ofertele se vor trimite până în 20 Aug. v. la adresa: I. Petrovici, profesor (Brașov str. Prundului 39) 3-3.

La Cinematograful »Mercur« nu se vor ține azi și mâine (23 și 24 August) reprezentații. Reprezentarea filmului »Fantomas« se va anunța la timp.

În urma hotărârii direcțiunii școlărilor noastre secundare din Brașov am fost încredințat cu executarea comandelor pentru uniformele obligatoare ale studenților noștri, stabilindu-se calitatea și colarea stofei precum și fazonul corespunzător. Prețul stabilit este următorul:

Pentru uniforme de vară 48 cor.

Pentru uniforme de iarnă 56 cor.

Pentru efectuarea cât mai repede a comandelor stim. părinți și studenți sunt rugați a mă onora cu comanda lor în timp cât mai scurt, pentru a se evita aglomerația comandelor. Cu stimă:

Emil Bologa.

comersant Târgul Grâului 2 (la Frații Simay)

3-*

Din despartămintele »Asociațiunii«.

— Prelegeri populare. —

Despartământul »Măhaci« al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« va ține prelegeri populare cu schiepticonul în 15/18 August la 1/3 oare p. m. Clugodul de sus. 18/31 Aug. la 1/3 oare p. m. Sămărtinul sârat. 25 Aug. (7 Sept.) la 1/3 oare p. m. Hidiș. 7 Septemvre 29 August (11 Septemvre) la 1/3 oare p. m. Orminiș. 1/14 Septemvre la 1/3 oare p. m. Măhaci. Domnii comitetului: Gavril Pop protopop, Iuliu Căpălean, Nicolau Galea paroh. Conferențieri: Iuliu Căpălean paroh, Ioan Popa teolog, Dr. Ioan Boeriu cand. de adv. Se va vorbi despre: 1. Rostul Asociațiunii. 2. Alcoolism. 3. Creșterea vitelor. 4. Vieța lui Isus. Ne rugăm de sprijinul binevoitor.

Măhaci, 20 August n. 1913. — Gavril Pop in. p. președinte. Boldor m. p. secretar.

— Cărți și reviste. —

Au apărut:

Din »Biblioteca pentru toți« Nr. 795: Viața publică și privată la Romani de St. Dumitrescu, o broșură în care e descrisă cu o mână de măiestru viața, familială, politică și socială a străbunilor noștri. — Prețul 30 bani.

— Câteva observări critice dela adunările învățătoresci, comunicate de Ioan S. Favelea învățător. Se poate primi pe prețul de 50 fleri + 10 fleri porto dela editor: Alexandru Anca Gherla (Szamosujvár).

— Primul ajutor în caz de accidente. Conf. ținută la Soc. ambulanț (salvatorilor) din Budapesta, de Dr. Ernest Iványi, medic general. — Prețul 20 fl. — Tipogr. »Poporul Român« Budapesta, István ut 11.

In laboratorul de analize chimice, microscopice și bacteriologice al D-ruui Aurel Dobrescu, medic de spital, specialist în boalele interne, se eșefuiesc: analize de urină, sânge, sucuri gastrice, scuipat, secrețiuni etc.

Consultafțiuni: zilnic dela 1 1/2 — 4 oare.

Brașov, Piața mare (Târgul Cailor Nr. 4). Numărul telefonului 271.

ULTIME ȘTIRI.

București, 23 August c. Luni sau Marți se va face la Sinaia shimbul de ratificări a tratatului de pace.

În acest scop d. Maiorescu va avea o întrevvedere cu miniștrii Serbiei, Greciei și ministrul Rusiei ca reprezentant al Bulgariei.

Paris, 23 Aug. O telegramă, până acum neconfirmată din Constantinopol, anunță, că reprezentanții marilor puteri au adus la cunoștința Porții, că guvernele lor n-au nimic contra stăpânirii Adrianopolului din partea Turciei.

Paris, 23 August. D. A. E. Lahovari, ministrul României la Paris, a remis ieri președintelui Poinecare colanul ordinului Carol I. cu care a fost decorat.

Sofia, 23 August. Guvernul sârb declarându-se gata a restabili comunicațiunile pe calea ferată, două trenuri vor circula zilnic cu începere de mâine între Sofia și Belgrad.

Guvernul a numit comisari pentru delimitarea noiei granițe româno-bulgare. Cu începere de ieri, cartierul general a fost dizolvat.

Londra, 23 Aug. »Times« află din Constantinopol, că între marile Puteri continuă tratativele în privința Adrianopolului. Italia nu vrea să se asocieze demersului comun ce urmează a se face pe lângă Poartă. Circulă zvonul, că în urma acestui refuz, marile Puteri vor face demersuri izolate la Poartă.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Brăneș & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

FRATII SIMAY, Brașov, Târgul Grâului Nr. 3.

Proprietari EMIL BOLOGA și SOȚII

Stofe, mătăsării, confecțiuni, bluze și rufărie solidă.

— Trusouri complete. — Serviciu prompt și prețuri moderate.

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. — Confectionăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason Telefon Nr. 199.

KASINO din SINAIA

funcționează regulat din luna Iunie până la finea lunii Octombrie.

MARI ATRACȚIUNI

Teatru de comedie

Teatru de operă și operetă

Teatr de varietăți senzațional

Cu cei mai celebrii artiști din Europa.

NOTAȚI BINE!!

In fiecare săptămână schimbare totală de program.

In fiecare Sâmbăta și Duminica serbări și reprezentații extraordinare cu acelaș preț moderat.

2 mari orchestre de artiști din Paris și Montecarlo.

8-10

Magazinul D. BERBECAR.

Brașov, Strada Hirscher 7.

Telefon 487.

Au sosit: Toate noutățile în stofe de Rochi și bluse pentru vară.

Trusouri complete pentru mirese și gineri.

Rochi se confecționează după măsură.

28-30

Balsamul Farmacistului A. THIERRY.

este o doborâre vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină catara, tuse, peripneumonia, tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedică difterit, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat, stomac intestine colică, asthmă, congestivitate, aereala în gât, etc. Vindecă trănții, hemoroide. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delată mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, gurgiu, arsuri, degerături, ră. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grazează influența colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.
12 mici sau 6 duble sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b.
La comanda mai mari prețuri se stabilesc.

Alifia „gentifolia veritabilă.”

oprește și vindecă înveninarea sângelui, face operația de priso. Se folosește: la stagnarea curgerei laptelui de priso, dureri de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, rani, umflături de picioare și carie; rani de lovitură, contuziuni, scoterea corpurilor străine ca tandări de sticlă, aschii, năsip, alce, ghimoi etc., la umflături abcese, albuș, umflături de unghii, bășici, rani la picioare, rani produse de arsuri, degerături, umflături de gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. En gros la Droguerii: Thelmayr & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Rodanovits in Bpest. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 11-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiță este provădută cu marcă de apărare a lui A. MOLL și cu subscrisura sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai corbicioase la stomac și pantece, în contra cărcelilor și acriei la stomac, constipațiunii cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite biele femeiesci a luat acest medicament de casă o răvanădare ce arece moarea de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutiți originale sigilate Cărona 2— Falsificările se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein sare și alui Moll.

Varie-tili nume: dacă fie-care este provădută cu marcă de apărare a lui A. MOLL și cu subscrisura sa.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire soris prin tratură, alină durerea de soldină și reumatism și a altor urmări de reedăla.

Prețul unei cutiți originale plumbate cor. 2—

Sapun de copii a lui Moll.

Col mai în sapun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cult varea și curățarea a pelci, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. 1.50

Fie-care bucăță de sapun, pentru copii este provădută cu marcă de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben

c. și rez. iarnisor al curții imperiale.

— Comanda din provincia se efectuează dintr-o răsposă

La depozite să se ceară anumit preparate provădute în iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozit în Brașov: Carl Schmidt, farmacist.

32-40

Automobil

60 HP Benz, este de vânzare cu preț ieftin la:

Karl Wagner
in HELHIU Nr. 189.

Caut o fată

germană la copil, pentru București a se prezenta

Strada Caterinei 23 a.

Pfennings.

2-2

! Pentru gunoarea pământului !
! Faina Thomas veritabilă !

Marca originală „Steaua”

este cel mai bun și ieftin mod de îngrășarea pământului.

Veritabil numai dacă este umplut în astfel de sac și

Wilhelm Kalmán

BUDAPEST, VI. Andrássy ut 94.

provădută cu plumb original.

A se feri de imitații.

Se atrage atenția cu deosebire asupra prețurilor ieftine de prezent.

Reprezentant general al Thomasfabrik, Berlin.

7-8

Barbați cari sufer de neputință

(Neurasthenie)

se ceară broșura care conține tratamentul, trimițind 40 bani în mărți postale sub dresa

Novamechanika 157

Correspondența și broșura numai la limba nemțască și magiară.

9-52

Prăvălie mixtă.

Bine introdusă la centru de vânzare în comuna Vulcan Nr. 13 lângă Petroșeny.

2-2

Anunț.

In comuna Chichiș-Kökös, comitatul Treiscaunelor-Hámromszék megye, să află un agru în estenziune de 16 lugere cadastrale de clasa primă escelent pentru cultură de napi, în nemijlocită apropiere de sat și nu departe de gara căilor ferate, întreg sau și pe jumătate de vândut ori de arendat.

A se adresa către văduva lui NAGY LÉNES (Ozvegy Nagy Dénesné) in Szepsiszengyörgy, iskola utca Nr. 14.

1-3

Nr 968/913.

Publicațiune!

Primăria comunei Alsóárpás: Arpașului de jos: aduce la cunoștință, că prin licitațiune publică, ce să va ținea în cancelaria comunală în 7 September a. c. a. m. 10 oare, va da în arandă birul comunal de sub nr. 150 a pe termen de 3 ani, începând din 1 Ianuarie 1914—până în 31 Decembrie 1916; împreună cu toate celelalte oadi de locuit, supraedificate grădina de legumi, pe lângă condițiunile ce să pot privi ori și când în cancelaria comunală.

Prețul strigării 1500 cor. vadiu 10,00. Până la începerea licitațiunii se primesc și oferte închise dacă acelea sunt provădute cu clausula. că cunoaște și să supune condițiunilor și sunt provădute cu vadiu,—

Să observe că comuna este sediul oficiului Pretoreale și alu multor oficiu.

Also árpás Augusta 13.

Primăria comunală.

George Boeriu Vasile Vasu

notar primar

1-1

Avis.

Se caută o fată bună și inteligentă română, care posedă limba corect pe lângă 2 băști (o fetiță și un fecior de 5-6 ani.)

Ofertela să se trimită direct la Domnul Dr. Aurel Grozda Buteni (Körösbökény).

Se preferă cele orfane. 9-10

Fabricate clasa primă

Pentru sezonul de primăvară și vară recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni

Cheviot și Kamgar.

Stofe de costume pentru dame

Unicolor desen

Stofe Double pentru paltoane, Uster și mantale de dame

Velours și Plmerstons pentru paltoane de eană și paleto

Cheviot și Kamgar negru pentru costume salon, iră și smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport și costume de vână

Stofe de raiiforme pentru locuș și voluntar

Pledari pentru volaj, cergă pentru volaj, asuri, eai, covora etc. etc

Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotaj.

WILHELMSCHEG & Cie

34-50 poșt de vânzare!

Fabricate clasa primă

Deschidere de prăvălie

Subscrierul adus la cunoștință On public că am deschis în strada Hirscher Nr. 2

Prăvălie cu alimente

Legumi, zarzavaturi fructe sudice, conserve de legumi, delicatese, precum pește sărat în fiecare zi pește proaspăt, Brânzeturi, unt, cu preț ieftin, servicii solid.

Mă rog de sprijinul on. public

30-50

George Moșolu

Stofe de modă

la fel cu cele englezești și francezești, producție proprie, recomandă

Fabrica de Postav din Brașov

WILHELM TELLMANN & COMP.

Magazin de vânzare.

strada Hirscher no. 16.

Se află circa de 500 mostre resturi.

14-50